

Европейски съд по правата на човека

Силвър и други срещу Обединеното кралство (Silver and Others v. the United Kingdom)

Жалби №№ 5947/72, 6205/73, 7052/75, 7107/75, 7113/75 и 7136/75

Решение от 25 март 1983 г.

(резюме)*

Чл. 6, т. 1: право на достъп до съд за произнасяне относно граждански права и задължения; **чл. 8:** неприкосновеност на кореспонденцията; **чл. 10:** свобода на изразяване; **чл. 13:** ефикасни вътрешноправни средства за защита

Не е задължително условията и процедурите, регулиращи намесата на държавните власти в кореспонденцията, да се съдържат в самия материален закон. Системата за контрол върху кореспонденцията трябва сама по себе си да подлежи на контрол и гаранции под някаква форма трябва да съществуват, особено когато законът дава на изпълнителната власт широки дискреционни правомощия, чието упражняване е въпрос на практика. Въпреки това, Съдът не тълкува израза “в съответствие със закона” в смисъл, че гаранциите трябва да се съдържат в самата разпоредба, която позволява налагането на ограничения. Известен контрол върху кореспонденцията на затворниците е нужен и сам по себе си не е в несъответствие с Конвенцията.

Макар и никое отделно вътрешноправно средство за защита само по себе си да не удовлетворява напълно изискванията на чл. 13, съвкупността от такива средства може да ги задоволява. Чл. 13 и Конвенцията като цяло не предписват на договарящите се държави някакъв определен способ за това, как да обезпечат в рамките на вътрешното си право ефикасното прилагане на Конвенцията. Средството за защита не е ефикасно, ако съответният орган не е независим, постановява решения, които не могат да бъдат приведени в изпълнение, не са правно задължителни и не може да се присъди поправка на нарушението. Обжалване пред административен орган може принципно да бъде ефикасно средство за защита срещу неправилно прилагане на негови актове.

Факти по делото

Шестима от жалбоподателите излежавали присъди лишаване от свобода в затвори в Англия. За периода януари 1972 г. – май 1976 г. затворническата администрация спряла или забавила общо 61 техни писма. Последната жалбоподателка – г-жа Колн – е учителка, чиято кореспонденция със затворник “категория А” (затворници, които при евентуално бягство биха били високо опасни за обществото, полицията или сигурността на държавата) била

---

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

препятствана, защото не била негова близка роднина или приятелка. Основанията за тези спирания били действията по това време разпоредби за контрол над кореспонденцията на лишените от свобода. Жалбоподателите, с изключение на г-н Силвър, обжалвали част от тези действия на затворническите власти.

По време на престоя си в затвора, г-н Силвър на два пъти подавал молби до министъра на вътрешните работи, с искане да му бъде позволено да потърси правна консултация във връзка с твърдяното от него небрежно отношение на затворническите власти, като се оплаквал включително и от медицинското и стоматологично лечение. Първата от тях била отхвърлена, а втората удовлетворена, но жалбоподателят твърди, че никога не е бил уведомяван за това. По време на подаването и на двете молби затворниците не могли да търсят юридическа консултация във връзка с бъдещо гражданско производство, без предварително разрешение от министъра на вътрешните работи.

Съгласно действалата към момента вътрешна нормативна уредба, контролът и отговорността за затворите и затворниците в Англия и Уелс били възложени на министъра на вътрешните работи. Той бил овластен да издава Правила за управлението на затворите и режима на затворниците, които се представяли пред парламента и влизали в сила, ако последният не реши друго. Министърът издавал и директиви до директорите на затворите, под формата на заповеди или инструкции, задължителни за тях, без да имат силата на закон. По време на събитията, довели до това дело, и до 30 ноември 1981 г., заповедите и инструкциите съдържали, наред с директивите за контрол над затворническата кореспонденция, още и вътрешни правила и основни ръководни начала от общ характер, отнасящи се до ежедневното управление на затвора. Тези актове били предоставяни на членовете и на двете камари на парламента, но не и на обществото като цяло и на затворниците, макар и последните да получавали информация за определени аспекти на контрола върху кореспонденцията им от картите, разлепени в килиите. След 1 декември 1981 г. директивите за затворническата кореспонденция били основно ревизирани и изменените заповеди, отнасящи се до кореспонденцията, били публикувани в цялост. Пред Европейския съд правителството е заявило, че веднага щом е възможно ще бъдат отменени и някои правила, отнасящи се до кореспонденцията.

Съгласно приложимата вътрешноправна уредба, за засегнатите затворници съществували следните възможности да се оплачат срещу спирането или цензурирането на тяхна кореспонденция: 1) Жалба до затворническия съвет на инспекторите – той можел да разгледа съответствието на атакуваната мярка с Правилата или с директивите на министъра на вътрешните работи и, при установени нередности, да привлече вниманието на директора или да докладва на министъра; 2) Молба до министъра на вътрешните работи по всякакви въпроси – например за искане на разрешения, които затворническата администрация не е овластена да дава или е отказала, или за оплаквания от третирането в затвора. В случай на такова оплакване, свързано със спиране или цензуриране на кореспонденция, министърът можел, ако констатира неправилно тълкуване или прилагане на съответните заповеди от страна на затворническата администрация, да ѝ даде указания за осигуряване на спазването им. Макар и да можел в някои случаи да се отклони от тези заповеди, това изглежда е било нещо много рядко, ако въобще се е случвало, тъй като самата цел на заповедите била да се осигури единство в практиката и да се избегне произволно ограничаване на кореспонденцията. До 1 декември 1981 г. затворникът не можел да подава молба

до вътрешния министър, ако и докато очаква отговор на предишна своя молба, а след нормативните промени от тази дата – преди да е изтекъл 1 месец от подаването на предишна молба, като друга висяща жалба не била пречка за ново оплакване срещу ограничаване на кореспонденцията; 3) Жалба до парламентарния комисар за администрацията (омбудсман) – той разглеждал оплаквания срещу действия на определени административни органи, включително Министерство на вътрешните работи, в които жалбоподателят твърди, че е жертва на “лоша администрация”. Той не бил овластен да преценява съществуването на дискреционни решения, ако не е налице “лоша администрация”, т.е. правомощията му не обхващали мерки спрямо затворническата кореспонденция, приети при коректно упражняване на свободата на усмотрение, предоставена от Правилата или от министерските директиви. Освен това, той не можел да постанови пряко поправяне на нарушението в случаи на “лоша администрация”, а само докладвал резултатите от разследването си на члена на парламента, който го е поискал, на засегнатия административен орган и, в някои случаи, на камарите на парламента. До 23 август 1979 г. затворниците могли да се обръщат към омбудсмана само чрез член на парламента, а след тази дата – и пряко, макар и опосреденото му сезиране да оставало нормалният начин и разследване по жалбата във всички случаи да се провеждало само при искане от член на парламента; 4) Сезиране на националните съдилища – те упражнявали съдебен контрол върху действията на затворническата администрация при изпълнението на правомощията, предоставени ѝ от Правилата, за да не се допуска дискреционната власт относно ограничаване на затворническата кореспонденция да бъде упражнявана произволно, недобросъвестно, с несвойствена цел или при излизане извън предоставената компетентност.

Съгласно Правилата, всякакви лъжливи и злонамерени твърдения срещу служител на затвора или нееднократни неоснователни оплаквания от страна на затворник, направени в жалба, кореспонденция или по друг начин, съставлявали наказуемо дисциплинарно нарушение.

Резюме на решението на Европейския съд

Основното оплакване на седемте жалбоподатели е, че контролирането на писмата им от затворническите власти предствлявало нарушение на правото им на неприкосновеност на кореспонденцията и на свободата им на изразяване, гарантирани съответно от чл. 8 и чл. 10 на Конвенцията. Г-н Силвър твърди също, че в нарушение на чл. 6, т. 1 му е бил отказан достъп до съд, поради отказите на две негови молби за разрешение да потърси юридическа консултация. Жалбоподателите се оплакват и от липсата на ефикасни вътрешноправни средства за защита на горните техни права (чл. 13 от Конвенцията).

I. Твърдяното нарушение на чл. 6, т. 1

Съдът счита, че трябва да се ограничи само с разглеждането на отказа на първата молба, тъй като Комисията е намерила за недоказан отказа на втората и въпросът не е бил повдиган пред Съда. Правителството поддържа, че Съдът не следва да се произнася по този въпрос, предвид промените в приложимото национално законодателство и практика, извършени в резултат на решението на

Европейския съд по делото [Голдър](#)¹ (А.18). “Съдът не може да възприеме този аргумент. Въпросните промени са били извършени, на първо място, като следствие на това решение и, на второ място, в резултат на производството пред Комисията по настоящото дело. Като се има предвид, че датират от 1975 г. и 1981 г., те очевидно не са могли да възстановят правото, претендирано от г-н Силвър на основание чл. 6, т. 1, и следователно не може да се говори за “разрешаване”, дори и частично, “на въпроса” (вж. правило 47 § 2 от Правилата на Съда)”. Съдът отбелязва, освен това, че по делото има искане за справедливо обезщетение по чл. 50 от Конвенцията и заключението му по чл. 6, т. 1 може да е от значение в тази връзка. Съдът приема, че няма съществена разлика между фактите по случая на г-н Силвър и този на г-н Голдър и следователно е налице нарушение на чл. 6, т. 1.

II. Твърдяното нарушение на чл. 8

Според жалбоподателите, спирането или забавянето на техни писма съставлява нарушение на чл. 8.

По делото не се спори, че е имало “намеса на държавните власти” в ползването на правото на жалбоподателите на неприкосновеност на кореспонденцията, гарантирано от т. 1 на чл. 8.

*А. Била ли е намесата на държавните власти “в съответствие със закона”*²

1. Общи принципи

“В решението си от 26.04.1979 г. по делото [Сънди таймс](#)³ Съдът е разгледал значението на израза “предвидени от закона”, като в тази връзка е обърнал внимание на някои различия между френския и английския текст на [чл.чл. 8, 9, 10 и 11](#) от Конвенцията, [чл. 1 от Протокол № 1](#) и [чл. 2 Протокол № 4](#) (А.30, стр. 30, § 48). Правителството не спори, че принципите, провъзгласени в посоченото решение относно израза “предвидени от закона” в чл. 10, са приложими и относно израза “в съответствие със закона” в чл. 8. Това действително е така, главно защото двете разпоредби се припокриват що се отнася до свободата на изразяване чрез кореспонденция и различното им тълкуване би могло да доведе до различни изводи по отношение на една и съща намеса на държавните власти.”

Първият принцип, който се извлича от решението по делото Сънди таймс, е че разглежданата намеса трябва да има основание във вътрешното право. В случая не се спори, че тя е имала основание в английското право и е била съобразена с него. Втори принцип е, че “законът трябва да е достатъчно достъпен, т.е. гражданинът трябва да бъде в състояние да получи достатъчни според

---

¹ Golder v. the United Kingdom

² В бълг. превод на чл. 8 – “в случаите, предвидени в закона”. В английския текст на Конвенцията в чл. 8, т. 2 и в чл. 2 на Протокол № 4 е използван изразът “in accordance with the law” (в съответствие със закона), докато във вторите точки на чл.чл. 9, 10 и 11 – изразът “prescribed by law” (предписани, предвидени от закона), а в чл. 1 на Протокол № 1 – “provided for by law” (предвидени от закона). Във френския текст на Конвенцията във всички тези разпоредби е използван изразът “prevue(s) par la loi” (предвидена(ни) от закона).

³ Sunday Times v. the United Kingdom

обстоятелствата указания по отношение на правните норми, приложими в конкретен случай”. Очевидно, законът за затворите и Правилата задоволяват този критерий, но заповедите и инструкциите не са били публикувани. Трети принцип е, че “една норма не може да се счита за “закон”, ако не е формулирана с достатъчна точност, така че да даде възможност на гражданина да съобрази поведението си. Той трябва да е в състояние (при необходимост и след подходящ съвет) да предвиди, в една разумна според обстоятелствата степен, последиците, които може да повлече определено действие”.

“Закон, който предоставя свобода на усмотрение, следва да очертава нейния обхват. Все пак, Съдът вече е отбелязвал, че при формулирането на закона е невъзможно да се постигне абсолютна определеност и че съществува опасност стремежът към определеност да доведе до прекалена скованост (пак там). Тези съображения имат особена тежест при “обстоятелствата” на настоящия случай, в който се касае, в специалните затворнически условия, за проверка на приблизително десет милиона писма на година. Едва ли би било възможно да се формулира закон, който да предвиди всяка евентуалност. Всъщност, самите жалбоподатели не отричат, че на държавните власти трябва да бъде оставена известна свобода на усмотрение. Предвид тези съображения, Съдът още веднъж подчертава, че много закони неизбежно са формулирани с понятия, които са в по-голяма или по-малка степен неопределени и чието тълкуване и прилагане е въпрос на практика. В настоящия случай функционирането на системата за контрол на кореспонденцията не е просто въпрос на практика, варираща във всеки конкретен случай – заповедите и инструкциите установяват такава практика, която трябва да бъде следвана, освен при изключителни обстоятелства. При това положение Съдът счита, че макар и самите тези директиви да нямат силата на закон, те могат да бъдат взети под внимание при преценката дали при прилагането на Правилата е бил задоволен критерият за предвидимост, разбира се само доколкото засегнатите лица са били достатъчно осведомени за съдържанието им. По тази причина Съдът не приема допълнителния довод на жалбоподателите, че условията и процедурите, регулиращи намесата на държавните власти в кореспонденцията, и в частност директивите, дадени в заповедите и инструкциите, трябва да се съдържат в самия материален закон.”

Жалбоподателите твърдят, че самият закон трябва да предвижда гаранции срещу злоупотреба. Правителството признава, че системата за контрол върху кореспонденцията трябва сама по себе си да подлежи на контрол и Съдът намира за очевидно, че гаранции под някаква форма трябва да съществуват. “Един от основните принципи на Конвенцията е върховенството на закона, което означава, че намесата на държавните власти в ползването на индивидуални права трябва да подлежи на ефективен контрол (вж. решението от 6.09.1978 г. по делото [Клас и други](#)⁴, А-28, стр. 25-26, § 55). Това е особено валидно, когато, както в настоящия случай, законът дава на изпълнителната власт широки дискреционни правомощия, чието упражняване е въпрос на практика, подлежаща на изменения, но не и на парламентарно разглеждане. Въпреки това, Съдът не тълкува израза “в съответствие със закона” в смисъл, че гаранциите трябва да се съдържат в самата разпоредба, която позволява налагането на ограничения. Всъщност, въпросът за гаранциите срещу злоупотреба е тясно свързан с въпроса за ефикасните средства

---

⁴ Klass and Others v. FRG

за защита и Съдът намира, че е по-добре да разгледа този въпрос в по-широкия контекст на чл.13.”

Съдът се съгласява с извода на Комисията, който не се оспорва и от правителството, че спирането на кореспонденция на следните главни или допълнителни основания не е било предвидимо и следователно не е било “в съответствие със закона”: а) ограничение на кореспонденцията с адвокат на основание, че жалбоподателят вече е имал достатъчно възможности да търси правни съвети; б) спиране на писмо на основание забраната за изложения до някои категории лица и институции относно съдебния процес или присъдата на затворника, макар и то да е било свързано всъщност с процесуалното му представяване в апелативното производство; в) забрана за грубо неприличен език; г) забрана за материали, предназначени за публикуване; д) забрана за включване в писма до адвокати и членове на парламента на неразгледани по вътрешноведомствения ред оплаквания от третирането в затвора; е) забрана за включване в общата кореспонденция на оплаквания от третирането в затвора; ж) забрана за твърдения срещу служители на затвора; з) забрана за опити да се подбудят обществени акции или петиции, що се отнася до петициите; и) общ контрол върху “осъдителни” писма. В случаите по т.т.(а) и (и) Комисията е приела, че не е била предвидима предприетата мярка, а в останалите случаи – че не е било предвидимо самото правило, по силата на което е осъществена намесата.

Правителството и жалбоподателите оспорват изводите на Комисията относно съответствието със закона на намесата по отношение на три групи писма. Съдът приема, че и в трите случая намесата е била “в съответствие със закона”, като взема предвид обстоятелството, че някои от ограниченията са били предвидени в самите Правила за затворите и са били достатъчно изрични и ясни сами по себе си, независимо от това, че засегнатите лица не са били осведомени относно заповедите и инструкциите по приложението им. Други, макар и непредвидени в Правилата, са били доведени до знанието на затворниците чрез специална обяснителна бележка. По отношение на третите, Съдът се позовава на вече направения извод, че условията и процедурите за ограничения върху кореспонденцията не е необходимо да се съдържат непременно в самия материален закон и гаранциите срещу злоупотреба – в самата норма, позволяваща ограниченията.

Б. Имала ли е намесата на държавните власти цели, допустими по чл. 8, т. 2?

Жалбоподателите не твърдят, че наложените в случая ограничения на кореспонденцията са били замислени или приложени с цел, различна от изброените в т. 2 на чл. 8. Пред Комисията правителството е изтъкнало целите “предотвратяване на безредици или престъпления”, “защита на морала” и/или “защита на правата и свободите на другите”. Въпросът не е обсъждан и не е повдигал спор пред Съда и той не намира основание за съмнение, че всяка намеса на държавните власти е преследвала цел, допустима по чл. 8.

В. Била ли е намесата на държавните власти “необходима в едно демократично общество”?

1. Общи принципи

“По много поводи Съдът е заявявал разбирането си на израза “необходими в едно демократично общество”, естеството на функциите му при разглеждането на свързаните с него въпроси и начина, по който изпълнява тези функции. Достатъчно е тук да се обобщят някои принципи:

а) Прилагателното “необходими” не е синоним на “неизбежни”, нито има гъвкавостта на понятия като “приемливи”, “обичайни”, “полезни”, “разумни” или “желателни” (решението от 7.12.1976 г. по делото [Хендисайд](#)⁵, А-24, стр. 22, § 48);

б) Договарящите държави имат известна, но не и неограничена, свобода на преценка при налагане на ограничения, но Съдът е този, който взема окончателното решение дали те са в съответствие с Конвенцията (пак там, стр. 23, § 49).

в) Изразът “необходими в едно демократично общество” означава, че за да бъде в съответствие с Конвенцията, намесата на държавните власти трябва да отговаря на “належаща обществена нужда” и да бъде “пропорционална на преследваната законна цел” (пак там, стр. 22-23, §§ 48-49).

г) Точките от текстове от Конвенцията, които предвиждат изключения от гарантирано право, подлежат на ограничително тълкуване (споменатото решение по делото *Клас и други*, § 42).

Съдът е приел също, че при преценката дали дадена намеса в упражнението на правото на осъден затворник на неприкосновеност на кореспонденцията е била необходима за една от посочените в чл. 8, т. 2 цели, трябва да се държи сметка за нормалните разумни изисквания на лишаването от свобода (вж. решението по делото [Голдър](#), стр. 21, § 45). Съдът признава, че известен контрол върху кореспонденцията на затворниците е нужен и сам по себе си не е в несъответствие с Конвенцията.”

2. Прилагане на посочените принципи в настоящия случай

Комисията е приела, че спирането на кореспонденция на следните главни или второстепенни основания не е било “необходимо в едно демократично общество”: а) ограничение на кореспонденцията с лица извън роднините и приятелите; б) ограничение на писмата, свързани с правни действия или бизнес; в) забрана за оплаквания, целящи да предизвикат неуважение към властите; г) забрана за включване в писма до адвокати и членове на парламента на още неразгледани по вътрешноведомствения ред оплаквания относно третирането в затвора; д) забрана за опити да се подбудят обществени акции или петиции, що се отнася до петициите; е) забрана на писма, които целят да избегнат или заобиколят разпоредбите, чрез искане трети лица да направят от името на затворника съобщения или изявления, забранени за самия него.

По отношение на писмата, спрени по последната причина, Комисията смята, че мярката, макар и предприета на допустимо основание, е била прекомерна. В останалите случаи самото ограничение или забрана, както и мярката, не били необходими по смисъла на чл. 8, т. 2. Същият извод Комисията е направила и по отношение на писмата, спрени на главните или допълнителни

---

⁵ Handyside v. the United Kingdom

основания, посочени в т.т. (б), (в), (г), (е) и (ж) по-горе, във връзка с изискването за “съответствие със закона”. Тя е приела, че не е било “необходимо в едно демократично общество” и спирането на няколко писма на жалбоподателя Купър до негови роднини, основано на общия контрол върху “осъдителни” писма, без да е било дадено каквото и да е официално обяснение.

Правителството не оспорва тези изводи на Комисията и Съдът не вижда причина да не се съгласи с тях. В съответствие с това той приема, че спирането на посочените писма не е било “необходимо в едно демократично общество”.

По отношение на някои други писма, правителството или жалбоподателите оспорват изводите на Комисията във връзка с “необходимостта”:

- Правителството не се съгласява, че не е била доказана “необходимостта” от спирането на писмо на жалбоподателя Ноу до адвокат, заради съдържащото се в него обсъждане на бизнес сделка. “Съдът отбелязва, че това писмо, написано от осъден за измама затворник, не просто е касаело правен проблем, а е давало разяснения. Без да изразява мнение относно действащите към онзи момент ограничения за осъществяване на бизнес дейности от затворници по принцип, Съдът счита, като взема предвид свободата на преценка на Обединеното кралство, че властите са имали основание да приемат, че спирането на това конкретно писмо е необходимо за “предотвратяване на безредици или престъпления” по смисъла на чл. 8, т. 2 от Конвенцията”.

- Жалбоподателят Силвър оспорва заключението на Комисията, че спирането на негово писмо, защото споменавало за присъствието в същия затвор на някои други престъпници, може да се приеме за “необходимо”. Комисията се е мотивирала по-специално с това, че той е могъл да го препише, без спорния пасаж. Според жалбоподателя, правителството не било установило, че възможността това да бъде сторено е била действително предвидена и самото им изявление, че по действащата от 1981 г. уредба писмото не би било спряно, показвало, че взетата през 1973 г. мярка не е била “необходима”. “При отсъствието на доказателства за противното, Съдът следва да приеме, че на г-н Силвър е била дадена тази възможност, в съответствие с обичайната процедура. Като се има предвид, че другите споменати престъпници са били затворници категория “А”, Съдът намира, че властите са имали основание да смятат, че спирането на това конкретно писмо е необходимо “в интерес на обществената сигурност” и за “предотвратяване на безредици или престъпления” по смисъла на чл. 8, т. 2 от Конвенцията”.

- Няколко писма на г-н Купър са били спрени не само поради употребата в тях на грубо неприличен език, но и поради съдържащите се заплахи за насилие. Той оспорва становището на Комисията, че намесата на второто основание е била “необходима”. Съдът се съгласява с Комисията. Писма №№ 28-30 съдържат очевидни заплахи, а писмо № 31 може да се разглежда като тяхно продължение. По преценка на Съда, властите са имали достатъчно основание да смятат, че спирането на тези писма е необходимо за “предотвратяване на безредици или престъпления” по смисъла на чл. 8, т. 2 от Конвенцията.

- Накрая, изпращането по пощата на писмо на г-н Ноу до консула на САЩ е било забавено 3 седмици. Комисията не е намерила нарушение на чл. 8, като е приела че липсват доказателства намесата да не е била оправдана. “Съдът смята, че когато при конкретни обстоятелства по-нискостоящите затворнически органи не са сигурни как трябва да упражнят контролните си функции относно затворническата кореспонденция, те трябва да имат възможност да потърсят

указания от висшестоящ орган. В случая с [разглежданото] писмо на г-н Ноу, затворническите власти са счели за необходимо, предвид приложимите към момента закон и практика, да се обърнат за указания към министъра на вътрешните работи. Той е решил, че писмото не следва да се спира. При тези обстоятелства и като се вземе предвид, че писмото не е било спешно, Съдът не смята, че причиненото триседмично закъснение в изпращането му е било толкова сериозно, че да представлява нарушение на чл. 8. ”

Спирането на останалите 57 писма обаче не е било “необходимо в едно демократично общество”. Следователно, във всеки един от тези случаи е имало нарушение на чл. 8.

III. Твърдяното нарушение на чл. 10

Жалбоподателите са твърдели, че спирането на писмата им съставлява нарушение и на тяхната свобода на изразяване, гарантирана от чл. 10 от Конвенцията. Комисията е приела, че що се отнася до кореспонденцията свободата на изразяване е гарантирана от чл. 8 и не е необходимо въпросът да се разглежда и в светлината на чл. 10. Правителството и жалбоподателите не са оспорили това заключение, с което и Съдът се съгласява.

IV. Твърдяното нарушение на чл. 13

“Жалбоподателите твърдят, че в Обединеното кралство не съществуват ефикасни вътрешноправни средства за защита във връзка с оплакванията им по чл. 6, т. 1, чл. 8 и чл. 10 и че поради това са жертва на нарушение на чл.13.”

А. Чл. 13 във връзка с чл. 6, т. 1 и чл. 10

“Като се има предвид решението по чл. 6, т. 1 (вж. по-горе), оплакването на г-н Силвър по чл. 13 не е необходимо да се разглежда. Това е така, защото изискванията на чл. 13 са по-малко стриктни и в случая се поглъщат от тези на чл. 6, т. 1. Също така, не се налага разглеждане по чл. 13 на онези аспекти на оплакванията, които са свързани с чл. 10, тъй като чл. 8 и чл. 10 се припокриват в настоящия случай.”

Б. Чл. 13 във връзка с чл. 8

Това не се отнася за онези аспекти на оплакванията на жалбоподателите, които са свързани с чл. 8, особено като се има предвид, че Съдът реши да обсъди в контекста на чл. 13 въпроса за гаранциите срещу злоупотребата с правото да се контролира кореспонденцията на затворниците.

“Принципите, които се очертават в практиката на Съда по тълкуването на чл. 13, включват следното:

а) когато някой поддържа защитимо твърдение, че е жертва на нарушение на права, провъзгласени от Конвенцията, той трябва да разполага със средство за защита пред националните институции, за да може да получи както произнасяне по твърдението си, така и, при случай, поправяне на нарушението;

б) не е задължително институциите, за които говори чл. 13, да са съдебни органи, но ако не са, техните правомощия и гаранциите, които предоставят, са от значение при преценката дали средството за защита пред тях е ефикасно;

в) макар и никое отделно средство за защита да не може само по себе си да удовлетвори напълно изискванията на чл. 13, това може да направи съвкупността от средства за защита, предвидени по вътрешното право;

г) нито чл. 13, нито Конвенцията като цяло, предписват на договарящите се държави някакъв определен способ за това, как да обезпечат в рамките на вътрешното си право ефикасното прилагане на която и да е от разпоредбите на Конвенцията – например чрез инкорпориране на Конвенцията във вътрешното право.

От последния принцип следва, че приложението на чл. 13 в даден случай ще зависи от начина, по който съответната държава е избрала да изпълни задължението си по чл. 1 пряко да осигури на всяко лице под нейната юрисдикция правата и свободите, установени в част I.

По делото не се твърди, че жалбоподателите са имали на разположение други средства за защита, освен четирите пътя за обжалване, разгледани от Комисията, а именно: жалба до затворническият Съвет на инспекторите, жалба до парламентарния комисар за администрацията, молба до министъра на вътрешните работи и завеждане на дело пред английските съдилища. Относно първите два начина Съдът счита, също както и Комисията, че те не представляват “ефикасни средства за защита”, с оглед на разглежданите цели. Съветът на инспекторите не може да приведе в изпълнение своите решения, нито да разглежда жалби на лица като г-жа Колн, които не са затворници. Що се отнася до парламентарния комисар, достатъчно е да се отбележи, че той не е овластен да постановява правно задължителни решения и да присъжда поправки на нарушението. Относно министъра на вътрешните работи, ако до него бъде подадена жалба във връзка със законността на заповед или инструкция, регулиращи контрола над кореспонденцията, не може да се приеме, че неговото становище би било достатъчно независимо, за да удовлетвори изискванията на чл. 13. Като автор на въпросните актове, той всъщност би бил съдия на самия себе си. Ситуацията, обаче, би била друга, ако молителят твърди, че дадена контролна мярка е резултат от погрешно прилагане на някоя от тези директиви. Съдът приема, че в такъв случай една основателна молба до вътрешния министър принципно би била ефикасно средство за осигуряване на съответствие с директивата. Съдът отбелязва все пак, че дори и в тези случаи, най-малкото преди 1 декември 1981 г., условията за подаване на такива молби са поставяли ограничения върху достъпа до това средство за защита, при определени обстоятелства. Английските съдилища, от своя страна, са овластени с определени контролни функции по отношение на упражняването на правомощията, възложени на вътрешния министър и затворническите власти със Закона за затворите и Правилата. Тяхната юрисдикция, обаче, е ограничена до преценката дали тези правомощия се упражняват произволно, недоброръчно, с несвойствена цел или при излизане извън предоставената компетентност. В тази връзка жалбоподателите подчертават, че пред английските съдилища те не могат директно да се позовават на Конвенцията, тъй като тя не е инкорпорирана във вътрешното право. Те обаче признават, че Конвенцията се взема предвид при тълкуването на неясноти в законодателството, по силата на презумпцията, че то трябва да е съобразено с поетите от Обединеното кралство договорни задължения. Жалбоподателите не

твърдят, че вмешателството в тяхната кореспонденция е в противоречие с английското право. Както и Комисията, Съдът прие, че мнозинството от действията, срещу които се прави оплакване в настоящото производство, са несъобразни с Конвенцията. За повечето от случаите правителството не е възразило срещу заключенията на Комисията, нито е поддържало, че английските съдилища са могли да приемат, че мерките са били предприети произволно, недобросъвестно, с несвойствена цел или при излизане извън предоставената компетентност. По мнението на Съда, доколкото приложимите норми, независимо дали се съдържат в Правилата или в съответните заповеди или инструкции, са несъвместими с Конвенцията, не би могло да има и ефикасно средство за защита, каквото изисква чл. 13, и следователно е налице нарушение на тази разпоредба. Доколкото обаче въпросните норми са съобразни с чл. 8, съвкупността от наличните средства за защита удовлетворява изискванията на чл. 13, най-малкото в случаите когато е възможно да бъде подадена молба до вътрешния министър – такава молба е била разполагаемо средство за осигуряване спазването на издадените от него директиви, а що се отнася до спазването на Правилата, английските съдилища са имали описаните по-горе контролни правомощия.

За да обобщим, в случаите, в които разглежданите разпоредби са били несъвместими с Конвенцията и Съдът е намерил извършено нарушение на чл. 8, не е имало ефикасни средства за защита и следователно чл. 13 също е бил нарушен. В останалите случаи няма основание да се предполага, че молбите на жалбоподателите не биха били надлежно разгледани от министъра на вътрешните работи и/или от английските съдилища и следователно чл. 13 не е бил нарушен.” Изключение прави само случаят с едно от писмата на г-н Силвър, от чието спиране той не е могъл да се оплаче пред министъра на вътрешните работи, тъй като е очаквал отговор на друга своя молба.⁶

---

⁶ Решението е единодушно по всички разгледани въпроси и текстове от Конвенцията.